

REGISTERBLAD

Område av riksintresse för naturvård i Kalmar län.

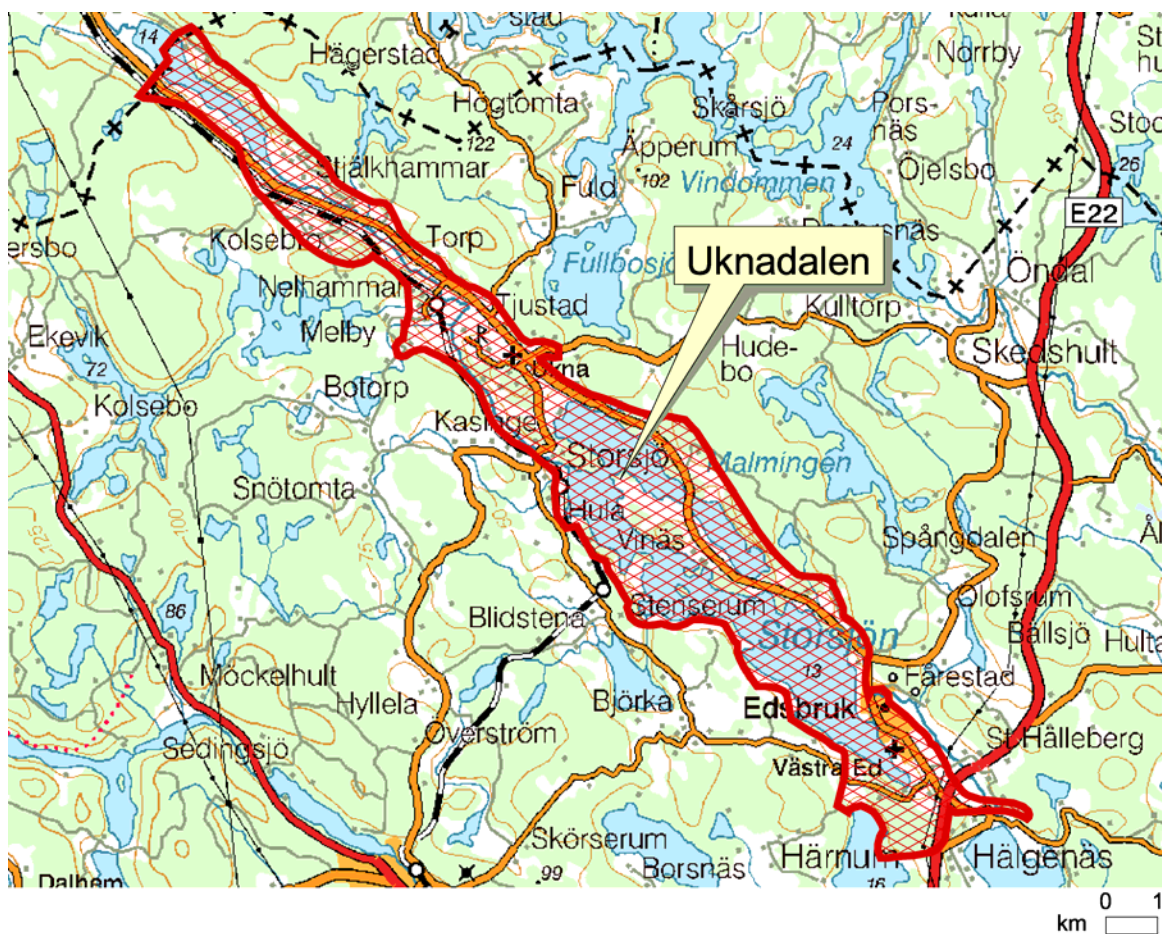
Områdesnamn: Uknadalen

Områdesnummer: NRO08001

Namn: Markus Forslund (1998-10-16, uppdaterat (2001-01-12))

Kommun: Västervik

Kartblad: 7G NO

Area: 3 652 ha, varav 2 465 ha land och 1 187 ha vatten

Naturgeografisk region: Region 13: Sydsvenska höglandets centrala och östra delar

Kust/havsregion: --

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 70 Storån

Agrara kulturlandskapsregioner: Östra Götalands mellanbygder

Landskapsformer: Sprickdalsterräng

Postadress
391 86 Kalmar

Besöksadress
Malmbrogatan 6

Telefon
Växel 0480-820 00

E-post
lansstyrelsen@h.lst.se
www.h.lst.se

NRO08001

Uknadalen

Riksvärde

Geovetenskap (sprickdal, israndbildning , ås)	
Flora	
Sjö	Fauna

Värdeomdöme: Mycket välutbildad och vacker sprickdal. Dalgången är till större delen uppodlad medan omgivande bergryggar är tallskogsbevuxna. Längs dalen löper en rullstensås. Bitvis uppträder den som en väl utbildad getrygg bevuxen med grov ekskog. Berguv häckar i dalgången. I området finns ett stort inslag av rödlistade arter.

- Huvudkriterier:**
- A -- Område med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper eller kombination av naturtyper, som särskilt väl visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system såväl på land som i vatten.
 - C -- Område med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter
 - E -- Område av mycket säregen och märklig beskaffenhet

Förutsättningar för bevarande: Värdet kan påverkas negativt av bl.a. grustäkter, skogsavverkning, skogsplantering, bebyggelse, kraftledning och anläggningar.

Säkerställande: Landskapsbildsskydd gäller för Storsjön 200 m och Åkervristen 100 m. Standskydd gäller för Storsjön (200 m landområde och 100 m vattenområde) och Storån 100 m.

Områdets huvuddrag: Uknadalen är länets mest imponerande sprickdalgång med branta sidor. Dalen är till största delen uppodlad, med gammal bebyggelse koncentrerad till dalsidorna och höjdområdena.

Sprickdalen är formad av en istida smältvattenflod. Djupa, lösa avlagringar har avsatts utmed dalsidorna och vid urbergskärnor nere i dalgången. I dalens botten slingrar sig Storån fram i utpräglade meanderslingor. Uknasamhälle är byggt på en mäktig tvärrås som sträcker sig tvärs över dalgången och har tvingat Storån till ändrat lopp. En annan mäktig israndavlagring dämmer Storsjön söder om Edsbruk. Norr om Rammendal finns en terrass av isälvssediment utbyggd i triangelform från berget i öster. Ytan når 95 m över havet och avlagringen har mycket branta sidor. I väster finns serier av terrasser och hak, vilka troligen bildats genom kontakt med iskanten då denna ”ryckvis” dragit sig tillbaka. Uknadalens rullstensåsar har oftast svallade ytformer, men väster om Stjälkhammar och utmed Storsjön finns även getryggsformade åsavsnitt. I Uknadalen finns flera spår efter Östersjöns tidigare utvecklingsstadier: Ancylussjön och Littorinahavet. Strandvallar, erosionsterrasser och strandhak är lämningar från den tid då havet gick långt upp i dalen.

De övre delarna av dalgången är till största delarna täckta av barrskog, här finns flera partier med naturskogsartad tallskog med stort inslag av död ved. Bitvis är lövinslaget rikt, och på många håll finns inslag av ädellövskogsmiljöer med rik lavflora. Nere i dalgången finns områden med inslag av grova hagmarksekar. På höjdparter nere i dalgången finns flera hagmarker.

Arter som kan nämnas i tallskogsmiljöerna är ladvav och ringlav (ringlav vid Falerum, Åtvidaberks kommun, utanför nuvarande avgränsning) I ekmiljöerna har flera sällsynta lavar påträffats, gul dropplav, rosa skärelav, grå skärelav, gammelekslav, ekspik och brun nållav. I ädellövsmiljöerna är

floran ofta rik med arter som mellanhäört, strutbräken och sårläka. Baldersberg är växtlokal för den hotade arten mörkt björnbär som har sina starkaste förekomster i landet i Västerviks kommun.

Uknadalen är mycket rik på fornlämningar. Här finns rösen från bronsåldern och gravfält från både yngre och äldre järnåldern. Flera byar ligger ännu kvar på den plats där de anlades under medeltiden. Här finns därför ovanligt goda möjligheter att undersöka hur människan utnyttjat landskapet genom tiderna.

Uknadalen hyser ett rikt djurliv. Storsjön är en fiskrik sjö; här finns alla de vanliga fiskarterna och dessutom rikliga och storvuxna bestånd av gös. Här lever också de glacialrelikta kräftdjuren vitmärla, taggmärla, pungräka och *Limnocalanus macrurus*. Storån nordväst om Ukna översvämmas ofta om vårarna, och erbjuder då en viktig rastplats för sträckande fågel, främst vadare och gäss. Sångsvan rastar också här. På Skratteholmen i Storsjön finns en hägerkoloni. I Uknadalen finns dessutom flera häckningslokaler för berguv. Andra arter som häckar i området är lärkfalk, häger, svarthakedopping, brun kärrhök, kungsfiskare och mindre hackspett. Framförallt vid två våtmarker (viltvatten) vid Vinås finns ett rikt fågelliv.

Anmärkningar: Riksintresset fortsätter in i Östergötlands län.

Referenser:

- Andersson, S. 1974. *Redogörelse för översiktlig naturinventering i Västerviks kommun utanför Tjustplanens område*. Länsstyrelsen i Kalmar län.
- Forslund, M. (red). 1997. *Natur i Östra Småland*. Länsstyrelsen i Kalmar län. Kalmar
- Hellman, K. 1984. *Våtmarksinventering inom fastlandsdelen av Kalmar län, del 1*. Naturvårdsverket. PM 1787. Solna
- Hellman, K. 1984. *Våtmarksinventering inom fastlandsdelen av Kalmar län, del 2*. Naturvårdsverket. PM 1788. Solna.
- Holm, B. 1994. *Naturvärdesbedömning av 66 sjöar i Västerviks kommun*. Miljö- och hälsoskyddskontoret. Västerviks kommun.
- Jansson, T. 1996. *Från Lönneberga till Långe Jan*. Vägvisare till natur och kultur i Kalmar län. Svenska Turistföreningen och Länsstyrelsen i Kalmar.
- Johansson, T. 1991. *Naturvärdesbedömning av 20 värdefulla sjöar i Kalmar län*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1991:6.
- Kinsten, B. 1990. *Inventering av glacialrelikta kräftdjur i Kalmar län 1986*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1990:3.
- Ljungström, L, m fl. 1995. *Odlingslandskapet i Kalmar län. Bevarandeprogram, Västerviks kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1995:17.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. 1989. *Naturvårdens riksintressen, Kalmar läns fastland*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1989:6.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. 1990. *Inventering av ängs- och hagmarker, Västerviks kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1990:5.
- Miljö och hälsoskyddsnämnden. 1993. *Natur i Västerviks kommun. Naturvårdsprogram*. Västerviks kommun.
- Svensson, J. *Översiktlig grusinventering, Västerviks kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1985:2.
- Sveriges Geologiska Undersökning. (1998). *Grus- och moräntillgångar i norra Kalmar län. Mönsterås, Oskarshamn och Västerviks kommuner*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar.

Postadress	Besöksadress	Telefon	E-post
391 86 Kalmar	Malmbrogatan 6	Växel 0480-820 00	lansstyrelsen@h.lst.se www.h.lst.se

NRO08001 Uknadalen